

De Gentse drugbehandelingskamer (DBK), de uitkomsten

Freya Vander Laenen

VAD Studiedag, 22.11.2013

1. Achtergrond

- 05/2008: ° DBK gerechtelijke arrondissement Gent
- Gespecialiseerde kamer rechtbank
  - uitspraak *na* DBK-traject <-> probatie
- = (drug)hulpverlening onder drang

- problematisch druggebruik + druggerelateerde criminaliteit

- Actoren: justitie (OM, rechter), liaison*, DBK-cliënt, advocaat
- Verloop: ≠ zittingen
  - inleidende zitting: akkoord cliënt + na afloop HV-plan met liaison
  - na 2 weken oriëntatiezitting: overlopen HV-plan
  - Opvolgzittingen: 2 X /mnd -> 1 X / mnd
  - Eindzitting

2. Het onderzoek

- 2011: procesevaluatie
- Actoren zijn globaal positief, maar wat zijn de *uitkomsten*?

- 2012-2013: uitkomstenonderzoek
- Financiering: Federaal Wetenschapsbeleid en FOD Justitie
- Vakgroep Strafrecht en Criminologie
  - Prof. dr. Freya Vander Laenen (coördinator)
  - Prof. dr. Brice De Ruyver (promotor)
  - Ciska Wittouck (onderzoeker)
- Vakgroep Orthopedagogiek
  - Prof. dr. Wouter Vanderplasschen
  - Anne Dekkers (onderzoeker)

Onderzoeksdoel

- **Uitkomsten** DBK ~ middelengebruik en druggerelateerde levensdomeinen?
    - Internationaal + **Gent**
    - Overheidsuitgaven ~ Gentse DBK?
  - Inhoud en verloop **behandeltrajecten** Gentse DBK-cliënten?
  - **Ervaringen** (ex)DBK-cliënten en hulpverleners Gentse DBK?
- → **aanbevelingen**
- Voortzetten DBK-project gerechtelijk arrondissement Gent?
  - Uitbreiden DBK-project -> andere gerechtelijke arrondissementen?

Methodologie

- Kwantitatieve en kwalitatieve methoden
  - Literatuurstudie
  - Uitkomsten
    - dossierstudie DBK Gent en probatie Hasselt
    - Interviews cliënten DBK & probatie Hasselt
    - Overheidsuitgaven: interviews en methode DIC III
  - (oud)DBK-clieñten
    - Behandelplannen en HV-trajecten
    - interviews
  - Ervaringen hulpverleners
    - Interviews (drug)HV
- Beperkingen
  - Beperkte N dossiers + aantal levensdomeinen (~registratie) en interviews
  - Drop-out (niet-succesvolle cliënten)

3. Resultaten uitkomsten middelen

	DBK Gent	Hasselt probatie	DBK vs Probatio
Heroïne	=	+	=
Amfetamine	=	=	=
Cannabis	=	=	=
Methode			
Frequentie			
Alcohol			
Substitutiebehandeling (SB)	+	+	=
Ander dan SB	+	+	=

Resultaten

Uitkomsten levensdomeinen

	DBK	Probatie Hasselt	DBK vs Probatie
Stabiele huisvesting	=	=	=
Tewerkstelling	+	=	DBK
Schulden	+	=	=
Financiële begeleiding	+	=	=
Familiale en sociale relaties			
Vrijtijdsactiviteiten			
Geestelijke gezondheid			
Lichamelijke gezondheid			

Resultaten uitkomsten middelen en levensdomeinen

- DBK-Gent en Probation-Hasselt
  - Geen succesverhaal - OOK: geen achteruitgang (=DBK internationaal)
  - > drugHV – > substitutie
- DBK-Gent ≠ Probation-Hasselt
  - Profiel instroom: *DBK zwaarder*
    - heroïne, frequenter, onstabiele huisvesting, start vanuit gevangenis, vaker schulden + minder begeleiding
  - Tijd feiten -> start traject: 6 mnd. DBK vs 22 mnd. Probation
  - > tewerkstelling DBK
    - ~ > werkaanbod Oost-Vlaanderen?
- Fragmentarische registratie hypothekeert evaluatie
  - methode & frequentie gebruik, alcoholgebruik, (G)GZ, familiale & sociale relaties, opleiding, inkomen, vrijetijdsbesteding, samenlevingsvorm

Resultaten

recidive (De Keulenaer & Thomaes, 2013)

- Follow-up 18 maand na eindvonnis
- DBK-groep
  - ↘ voor 80 %
    - $\frac{3}{4}$ geen recidive - $\frac{1}{4}$ ↘ recidive
  - ↗ bij 20 %
    - < werk, < schuldbemiddeling, > diefstal met geweld en geweld, + 10 antecedenten
- DBK-groep – controlegroepen
- Recidive DBK: 38,6 % - 'klassieke rechtspleging': 56,1 % - probatie: 57,6%
- + DBK-recidive *zwaarder profiel* ~ strafbare feiten
  - => Gelijkgesteld profiel recidive
    - DBK-groep & klassieke rechtspleging: meer feiten (3,5 – 3,1 – 2,1) + sneller dan probatie
    - 70% DBK-recidive binnen 6 mnd. na DBK-traject

Resultaten ervaringen (drug)hulpverlening

- HV-plannen
  - Divers want afgestemd op problematiek individuele cliënten
    - » Focus middelengebruik, GGZ, huisvesting, werk & inkomen
  - Enkele cliënten: geen HV-plannen ... -> toelatingscriteria DBK?
  - Doelstellingen niet steeds concreet – ontbreken tussendoelen
- Ervaringen (drug)HV
  - globaal **positief** = kans voor cliënten (cf. procesevaluatie 2011)
    - » Justitie
      - Cliënt-specifieke doelstellingen
      - aandacht ≠ levensdomeinen
      - ⇨ samenwerking (niet) drugHV
    - » Liaison als steun cliënt en sleutelfiguur
      - belang gedeeld beroepsgeheim met liaison, maar blijft uitdaging voor deel HV

Ervaringen (drug)hulpverlening

- **Justitiële druk – dubbel**
  - + ‘kort op de bal’ (~ concrete en veelvuldige opvolging) & stok achter de deur
  - - sommige cliënten -> uitval
  - Eens in HV: trajecten DBK- = niet-DBK-clieñten

- **≠ procesevaluatie 2011**
  - Geen invloed op (bestaande) wachtlijsten (drug)HV
  - ~ instroom nieuwe cliënten beperkt ~ uitgebreid netwerk regio Gent

Resultaten ervaringen cliënten

- DBK = + mits enkele obstakels (cliëntafhankelijk) – cf HV'ers
- = kans: aanpak probleem ~ strafvermindering / -vermijding
- + contacten met liaison en rechter
  - Expertise, menselijkheid, bekrachtiging
  - Oog voor hun noden, mens achter de feiten → motivatie ↗
- Belang persoonlijke motivatie
  - ⇒ justitiële maatregel = indirecte invloed
    - = noodzakelijk, maar onvoldoende
- Gebruik ~ andere levensdomeinen
- Belang advies-op-maat , duidelijke richtlijnen, haalbare en concrete doelstellingen

Ervaringen cliënten

- DBK - nabije opvolging = dubbel
  - helpend
  - ook moeite met druk (~ algemeen – ~ doelstellingen)
    - -> uitval
  - Sommige cliënten ~ zittingen
    - Frequent verschijnen in combinatie met werk
    - Openbaar karakter
    - Confrontatie met andere gebruikers
- Probation-clients Hasselt?
- Gemengd: positief en negatief
  - Contacten rechter – justitieassistent: niet steeds positief – wel als respectvol, ondersteunend, niet-veroordelend ervaren
  - + meer tijd ~ °vertrouwensband
  - + aandacht voor directe omgeving ~ steun

4. Conclusie en aanbevelingen

- DBK geen wondermiddel voor druggebruik en levensdomeinen
- Idem internationale outcome - en effectstudies
  - tenzij werken aan levensdomein specifieke doelstelling is
- Werken aan ≠ levensdomeinen ~ complexe problematiek
- > drugHV, > enkel nog methadon, > begeleiding schulden, > werk
- ⇒ (Nog) meer inzetten op *gerichte* hulpverleningsinterventies (cf. literatuur)

-
- Liaison = hulpverlener <-> mandaat
    - Toch onduidelijkheden ~ rol (idem procesevaluatie)
  - ~ justitie
    - *Tijd* tussen feiten en start traject: 6 mnd. DBK vs 22 mnd. probatie
    - Frequente opvolgzittingen -> kort op de bal
    - Voorwaarden geïndividualiseerd
    - Positieve bekrachtiging -> retentie
    - Recidive: ↘ bij 80 %

Aanbevelingen

- Voortzetting DBK-project in gerechtelijk arrondissement Gent: JA
- Uitbreiding DBK-project andere gerechtelijke arrondissementen: JA

MITTS

IN ACHT NEMEN VAN

Aanbevelingen DBK Gent

- Systematische, gestructureerde en uniforme registratie cliëntgegevens
  - Najaar 2013: ° registratie-instrument door liaison i.s.m. UGent (TDI + ASI-levensdomeinen)
- Doorverwijzing naar DBK beter o.b.v. *juridische* criteria
  - i.p.v. 'diagnostische' criteria 'problematisch gebruik', 'afhankelijkheid'
- Inleidende zitting
  - DBK-cliënt samen met liaison
  - Systematische screening problematische levensdomeinen
    - ⇒ cliënt voor DBK?
    - *Indien ja*: ⇒ *geïndividualiseerd* behandelplan *en* gerichte doorverwijzing naar (drug)HV

Aanbevelingen uitbreiding

- Registratie ⇒ Onvoldoende kwantitatieve empirische argumenten
- Als toch, dan
- EERST essentiële randvoorwaarden samenwerking HV
    - Duidelijke rol- en taakafbakening (beroepsgeheim), heldere afspraken – op papier ~ onduidelijkheid rol liaison
    - Voldoende, uitgebreid, gediversifieerd , gespreid (drug)HV-aanbod
  - DAN PAS ° DBK, implementatiefase MITS DBK-specifieke randvoorwaarden
    - Liaison = hoeksteen DBK
      - Aandacht levensdomeinen & hervat, beroepsgeheim, (kennis) HV
    - DBK-coördinator = aanspreekpunt (justitie-HV; drugHV-HV), stuurt aan, uniformiteit ≠ arrondissementen

Meer lezen?

- Vander Laenen, F., Vanderplasschen, W., Wittouck, C., Dekkers, A., De Ruyver, B., De Keulenaer, S., & Thomaes, S. (2013). Het pilootproject drugbehandelingskamer te Gent: Een uitkomstenevaluatie. Gent: Academia Press.
- Wittouck, C., Dekkers, A., De Ruyver, B., Vanderplasschen, W., & Vander Laenen, F. (2013). The impact of drug treatment courts on recovery: A systematic review. *The Scientific World Journal*.
- Vander Laenen, F., Colman, C., De Keulenaer, S., & Thomaes, S. (2012). De drugbehandelingskamer van Gent, procesevaluatie. In: Pauwels, L., & Vermeulen, G. (eds.). *Update in de Criminologie VI. Actuele ontwikkelingen inzake EU-strafrecht, veiligheid, politie, strafprocedure, prostitutie en mensenhandel, drugsbeleid en penologie* (pp. 277-297). Antwerpen: Maklu.
- Vander Laenen, F., Colman, C., De Keulenaer, S., & Thomaes, S. (2012). Drugbehandelingskamer, de Gentse ervaringen, *Panopticon*, 33, 1, 80-84.
- Colman, C., De Ruyver, B., Vander Laenen, F., Vanderplasschen, W., Broekaert, E., De Keulenaer, S., & Thomaes, S. (2011). De drugbehandelingskamer: Een andere manier van afhandelen: Het proefproject geëvalueerd. Antwerpen: Maklu.

Vragen?

Freya.VanderLaenen@UGent.be

Wouter.Vanderplasschen@UGent.be

Ciska.Wittouck@UGent.be

Anne.Dekkers@UGent.be

Brice.DeRuyver@UGent.be

IRCP

Universiteit Gent
Universiteitstraat 4
B – 9000 Gent
www.ircp.org

Vakgroep Orthopedagogiek

Universiteit Gent
H. Dunantlaan 2
B-9000 Gent